

Тақырып: ««Победа» ЖШС-дағы қырдың қызыл және симментал тұқым бұқашықтарының өсінуі мен жетілу ерекшеліктері

Орындаған: МШӨӨТ – 401 тобының студенті Кусайнов Асылтас
Ғылыми жетекші: PhD докторы каум. профессор Сейтеуов Т. К.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері

- Бұл жұмыстың мақсаты қырдың қызыл және симментал тұқымда бұқашықтарының өсіп-өнуі мен жетілу ерекшеліктерін зерттеу болып табылады.
- Осыған байланысты осы жұмысты жазу кезінде мынадай міндеттер қойылды:
- әртүрлі генотипті бұқашықтардың өсіп-өнуі мен жетілу ерекшеліктерін зерттеу;
- абсолюттік, орташа тәуліктік және салыстырмалы өсу көрсеткіштерін анықтау;
- бұқашықтар экстерьерінің ерекшеліктеріне баға беріп, тұлға индекстерін есептеу;
- «Победа» ЖШС жағдайында әртүрлі генотипті бұқашықтарды өсірудің экономикалық тиімділігін анықтау.

Зерттеу мақсаты

«Победа» ЖШС-дағы қырдың қызыл және симментал тұқым бұқашықтарының өсіп-өнуі мен жетілу ерекшеліктерін бағалау

Зерттеу нысаны

Симментал тұқымының
бұқашықтары
(n=20)

Қырдың қызыл тұқымының
бұқашықтары
(n=20)

Тірі салмақтың динамикасы

Абсолюттік өсім

Тәуліктік орташа өсім

Салыстырмалы өсім

Экстерьерлік-конституциялық ерекшеліктер

Бұқашықтардың өлшемдері

Бұқашықтардың дене индекстері

Өткізілген зерттеулер бойынша экономикалық негіздеулер

1-кесте – Тәжірибедегі бұқашықтардың жасына бойынша тірі салмағының өзгеруі, кг

Жасы, айы	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
Туылған кезде	31,9±0,32	30,4±0,27
3	104,2±1,87	92,4±1,76
6	180,4±2,77	161,3±2,46
12	322,2±4,37	302,7±3,16
15	396,0±5,32	370,7±5,66
18	471,4±6,61	438,8±5,93

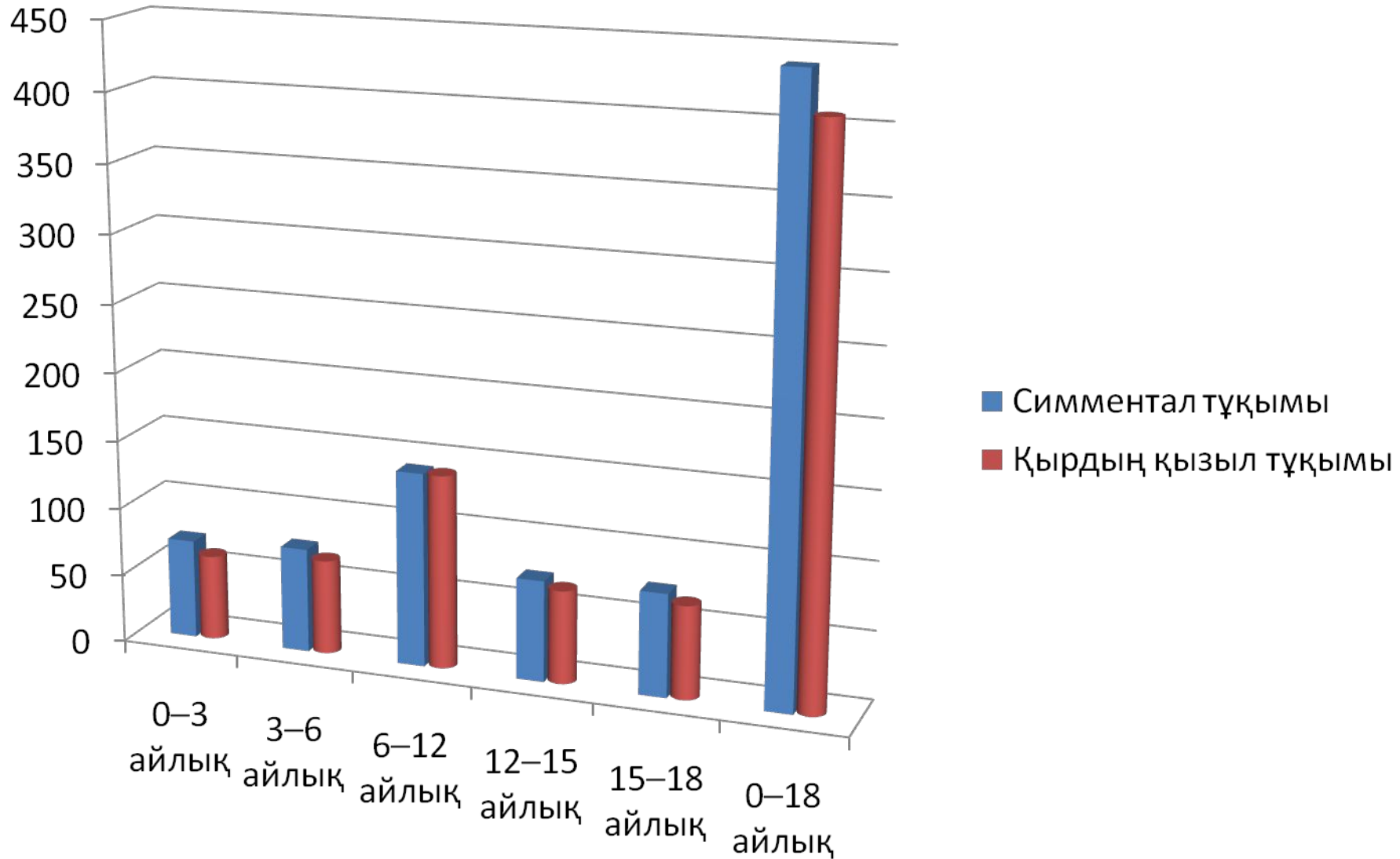
2-кесте – Тұқым стандарты бойынша бұқашықтардың тірідей салмағын салыстыру, кг

Жасы, айы	Симментал тұқымы	Стандарт	Қырдың қызыл тұқымы	Стандарт
6	180,4±2,77	180	161,3±2,46	160
12	322,2±4,37	320	302,7±3,16	280
15	396,0±5,32	380	370,7±5,66	330
18	471,4±6,61	440	438,8±5,93	380

3-кесте – бұқашықтардың абсолютті өсу көрсеткіштері, кг

Жас кезеңдері	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
0–3 айлық	72,3	62
3–6 айлық	76,2	68,9
6–12 айлық	141,8	141,4
12–15 айлық	73,8	68
15–18 айлық	75,4	68,1
0–18 айлық	439,5	408,4

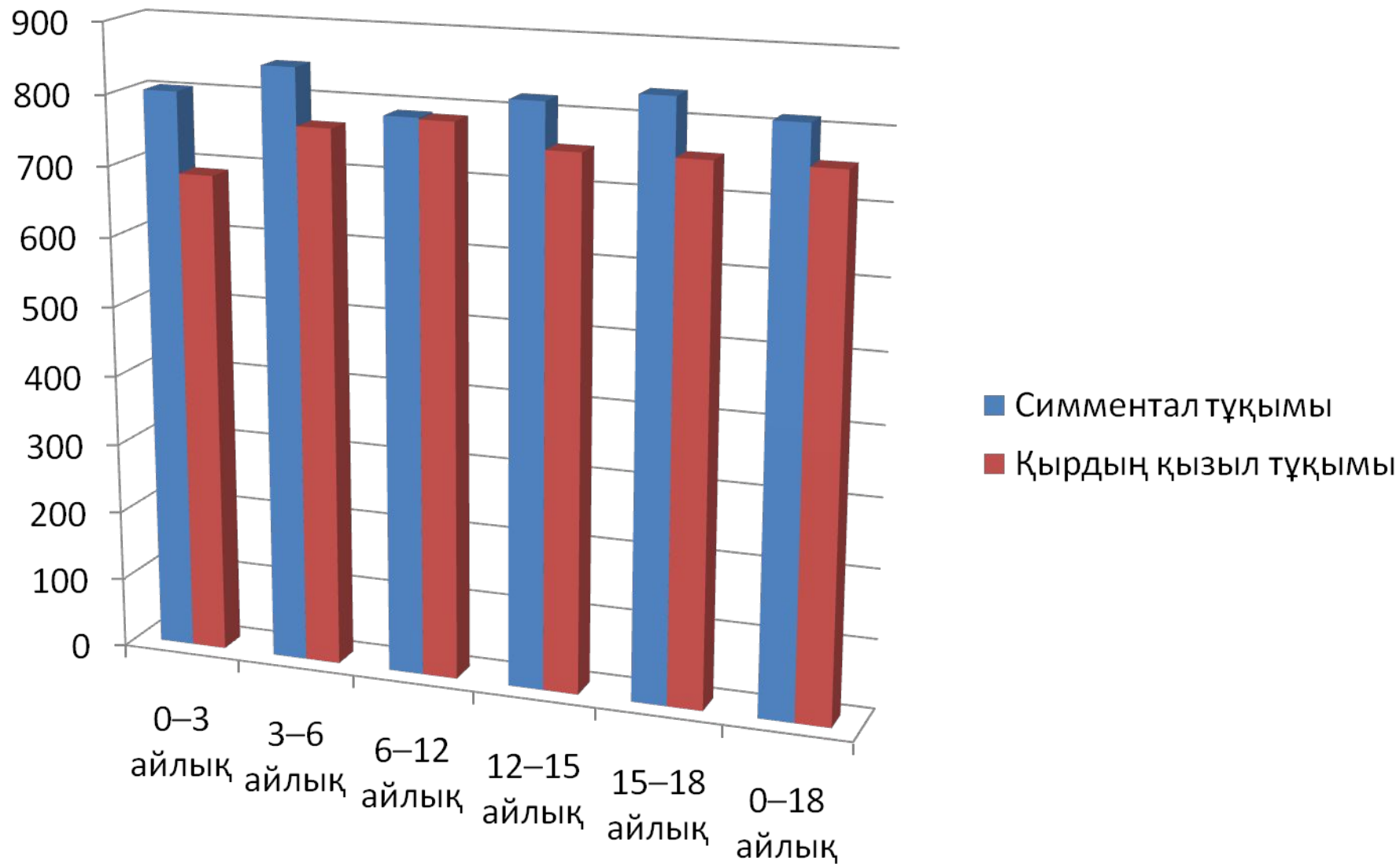
1-сызба – Бұқашықтардың абсолютті өсу көрсеткіштері

4-кесте – Бұқашықтардың тәулігіне қосқан орташа салмақ көрсеткіштері, г

Жас кезеңдері	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
0–3 айлық	803	688,8
3–6 айлық	846	765,5
6–12 айлық	787,7	785,5
12–15 айлық	820	755,5
15–18 айлық	837	756,6
0–18 айлық	813	756,2

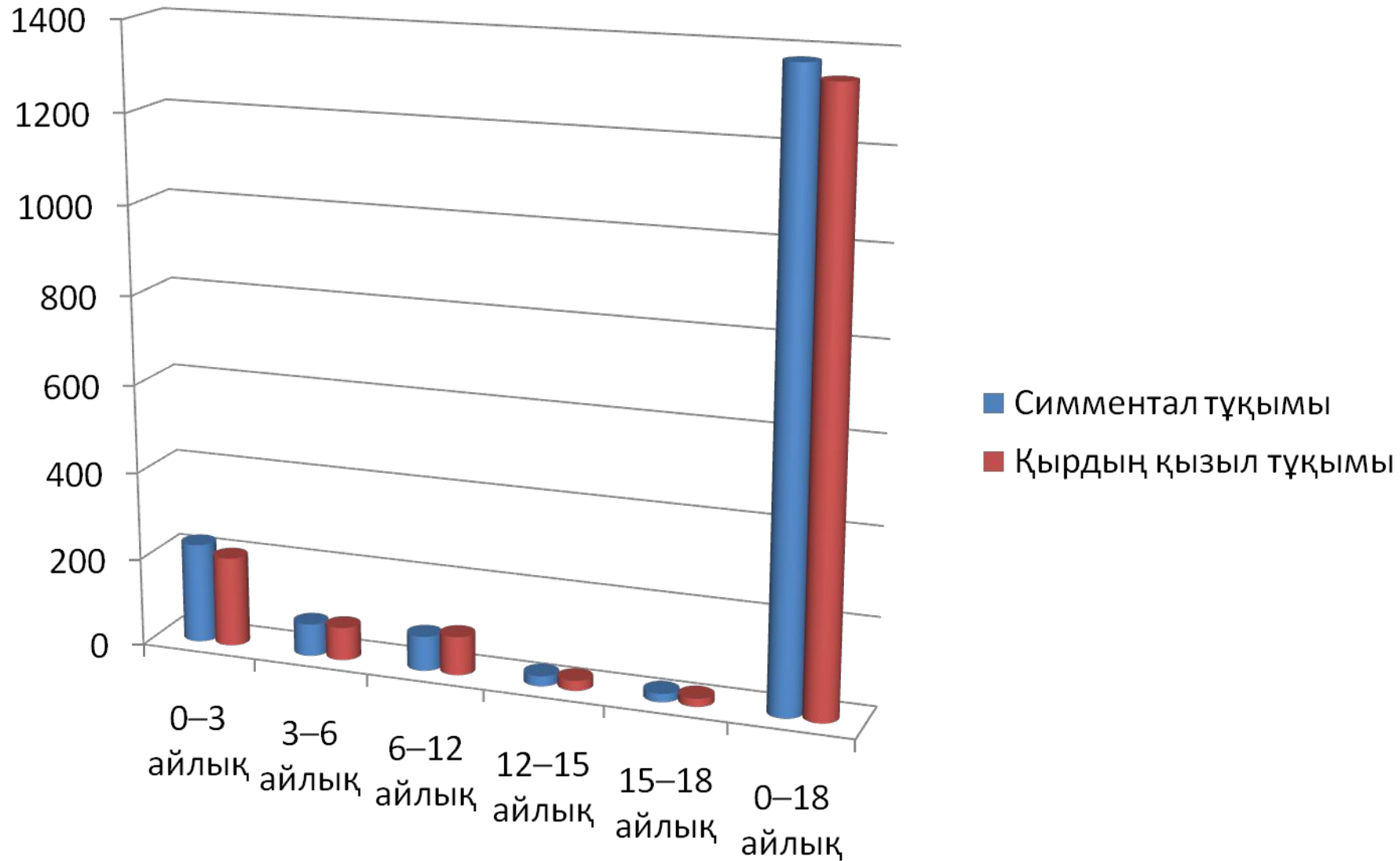
2-сызба – Бұқашықтардың тәулігіне қосқан орташа салмақ көрсеткіштері

5-кесте – Бұқашықтардың салыстырмалы өсім көрсеткіштері, %

Жас кезеңдері	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
0–3 айлық	226,6	203,9
3–6 айлық	73,1	74,6
6–12 айлық	78,6	87,6
12–15 айлық	22,9	22,5
15–18 айлық	19	18,4
0–18 айлық	1377,7	1343,4

3-сызба – Бұқашықтардың салыстырмалы өсу көрсеткіштері

6-кесте – 12–18 айлық бұқашықтардың сызықтық өлшемдері

Өлшемдер	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
Жасы 12 ай		
1. Шоқтық биіктігі	116,7±0,4	115,4±0,5
2. Құйымшақ биіктігі	121,9±0,4	117,7±0,6
3. Кеуде тереңдігі	53,2±0,3	52,4±0,3
4. Кеуде енділігі	38,7±0,3	37,4±0,2
5. Сербегі аралық енділігі	37,7±0,3	36,1±0,2
6. Бөксесінің жартылай орамы	97,3±0,9	93,4±0,3
7. Тұрқының қиғаш ұзындығы	133,2±0,4	128,1±0,5
8. Кеуде орамы	155,5±0,3	154,4±0,5
9. Жіліншік орамы	19,0±0,2	18,2±0,1
Жасы 18 ай		
1. Шоқтық биіктігі	125,4±0,9	124,9±1,0
2. Құйымшақ биіктігі	130,3±0,6	127,6±0,9
3. Кеуде тереңдігі	62,5±0,3	60,7±0,4
4. Кеуде енділігі	45,0±0,4	42,8±0,5
5. Сербегі аралық енділігі	44,8±0,3	42,6±0,5
6. Бөксесінің жартылай орамы	106,4±0,8	104,2±0,6
7. Тұрқының қиғаш ұзындығы	141,8±0,7	136,5±0,6
8. Кеуде орамы	178,1±0,4	174,5±0,3
9. Жіліншік орамы	22,1±0,1	20,4±0,1

7-кесте – Әртүрлі генотипті бұқашықтардың дене бітімдерінің индекстері, %

Дене бітімдерінің индекстері	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
12 айлық		
Сирақтылығы	54,4	55,1
Тұрқы сипаты	114,1	111
Кеуделілігі	72,7	71,3
Кеуде-бөксе сәйкестігі	102,6	103,6
Дене жұмырлығы	116,7	120,5
Дене еңселілігі	104,4	101,9
Сүйектілігі	16,3	15,7
Дене толықтығы	133,3	133,7
Еттілігі	83,4	80,9
18 айлық		
Сирақтылығы	50,2	51,4
Тұрқы сипаты	113,1	109,2
Кеуделілігі	72	70,5
Кеуде-бөксе сәйкестігі	100,5	100,4
Дене жұмырлығы	125,6	127,8
Дене еңселілігі	103,9	102,1
Сүйектілігі	17,6	16,3
Дене толықтығы	142	139,7
Еттілігі	84,8	82,4

8-кесте – «Победа» ЖШС-дағы бұқашықтарды өсірудің экономикалық тиімділігі

Көрсеткіш	Симментал тұқымы	Қырдың қызыл тұқымы
18 айлық бұқашықтардың тірілей салмағы, кг	471,4	438,8
Бұқашықтарды өсіруге кеткен шығын, тг	180000	180000
1 кг еттің сатылым бағасы, тг	900	900
Бір басты сатқандағы түскен түсім, тг	424260	394920
Бұқашықтарды сатудан түскен таза пайда, тг	344260	314920
Табыс %	82	79

Өндіріске берілетін ұсыныстар

Жоғары сапалы ірі қара мал етін өндіру мақсатында симментал мен қырдың қызыл тұқымды малдардың арасынан генетикалық потенциаллы жоғары төлдерді өсіру қажет және тиімді.

Бордақылау алағында 18 айлық бұқашықтар мен өгізшелерді қарқынды өсіріп, етін сату. Жас малдарды таңдау мүмкіншілігі туақалған сәтте бұқашықтарды бордақылаған абзал.

Рахмет !